

ÕIEND

TEMAATILISE HALDUSJÄRELEVALVE TEOSTAMISE KOHTA VÕRU TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMSIS

I SISSEJUHATAV OSA

1. Temaatilise haldusjärevalve teostamise aluseks Võru Täiskasvanute Gümnaasiumis (edaspidi *kool*) on haridus- ja teadusministri 31.03.2015 määrus nr 15 „Haldusjärevalve prioriteedid, temaatilise järelevalve teostamise, selle tulemuste vormistamise ja tulemustest teavitamise kord 2015/2016. õppeaastal“ ja Võru maavanema 30.11.2015 korraldus nr 1-1/15/538.
2. Temaatilist haldusjärelevalvet koolis teostas 07.03-18.03.2016 Võru maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna peaspetsialist-inspektor Kristiina Lutsar.
3. Lühitulevaade õppeasutusest:
  - 3.1. Kool on Võru Linnavalitsuse hallatav ühe asutusena tegutsev põhikool ja gümnaasium.
  - 3.2. Koolis toimub mittestatsionaarne õpe III kooliastmes ja gümnaasiumis.
  - 3.3. Kool tegutseb aadressil Jüri 42, 65610 Võru linn, Võru maakond.
  - 3.4. Kooli veebiaadress on <http://www.vtg.edu.ee/>.
  - 3.5. Kooli teeninduspiirkonnaks on Võru linn ja Võru maakond, kuid koolis on õpilasi ka teistest maakondadest.
  - 3.6. Õppetöö toimub eesti keeles.
  - 3.7. Seisuga 07.03.2016 oli õpilaste üldarv Eesti Hariduse Infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) andmetel 122, põhikooli III astmes oli 20 õpilast ja gümnaasiumis 102.
  - 3.8. Pedagoogide üldarv on 12.
  - 3.9. Tugispetsialiste koolis järelevalve läbiviimise ajal ei töötanud.
4. Järelevalve eesmärgiks oli hinnata, kuidas on igale õpilasele loodud arenguks vajalik eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond ning õpilase individuaalsete vajaduste ja võimetega arvestamine õppetegevuses.
5. Järelevalve käigus tutvuti kooli dokumentatsiooniga ja analüüsiti selle sisu, kontrolliti EHISes kajastatud andmete vastavust tegelikkusele, vesteldi kooli direktori, õppenõustaja, pedagoogide, hoolekogu esindaja ja õpilaste esindajaga, tutvuti kooli õpikeskkonnaga, sh vaadeldi õppetegevusi.

II OLUKORA KIRJELDUS

1. Üldine ülevaade

Oma praegust nime kannab kool alates esimesest septembrist 1997. Aastatel 1987-1997 nimetati kooli Võru Õhtukeskkooliks ja enne seda tegutses kool Töölisnoorte Keskkoolina.

Koolis võimaldatakse kõikidel, vaatamata vanusele, jätkata haridusteed omandades põhi- või üldkeskhariduse. Koolis toimub mittestatsionaarne õpe III kooliastmes ja gümnaasiumis.

Kool on ainus seda tüüpi kool Võru- ja Põlvamaal, lähimad koolid asuvad Valgas ja Tartus.

1.1. Koolis on 2015/2016. õppeaastal seitse klassikomplekti. III kooliastmes ei avatud 2015/2016. õppeaastal seitsmendat klassi.

1.2. Õpilaste kooli vastuvõtu tingimused ja kord on kehtestatud Võru Linnavalitsuse 16.03.2011 määrusega nr 10 „Võru Täiskasvanute Gümnaasiumi õpilaste vastuvõtu tingimused ja kord“. Määruses on sätestatud õpilaste vastuvõtmiseks taotluste esitamise kord, vastuvõtmisel esitatavad nõuded ja vastuvõtu korraldus. Määruse § 3 lõige 1 sätestab, et kooli vastuvõtmisel eelistatakse sisseastujaid, kelle elukoha aadressiks on Eesti rahvastikuregistri andmetel Võru linn.

Andmete kontrollimisel selgus, et koolis käib õpilasi 29-st omavalitsusest. Võru linnast 40, Võru vallast 18 ja ülejäänud Võru maakonna omavalitsustest 27 õpilast. Väljaspool Võru maakonda käib koolis 37 õpilast. Enim on esindatud Põlva linn ja vald 10 õpilasega ja Tartu linn 5 õpilasega.

Dokumentide kontrollimisel ja vestlusel direktoriga selgus, et tegelikkuses võtab kool sõltumata elukohast vastu kõik õpilased, kes selleks soovi avaldavad.

1.3. Kooli põhimääruse § 8 lõike 8 kohaselt võimaldatakse koolis õppida ka üksikuid õppeaineid. Käesoleval õppeaastal on kooli nimekirjas kaks üksikainete õppijat.

1.4. Kooli põhimääruse § 8 lõike 2 alusel võetakse kooli isikud, kes on lõpetanud põhikooli või on vähemalt 17-aastased ega oma põhiharidust. Nõustamiskomisjoni soovitusel võivad mittestatsionaarses õppes põhihariduse omandada ka koolikohustuslikud isikud, kelle puhul see on tingitud nende hariduslikest erivajadustest või muust põhjusest, mis raskendab hariduse omandamist statsionaarses õppes. Kontrollimise käigus tuvastati, et 2015/2016. õppeaastal ei käi koolis koolikohustuslikke õpilasi.

1.5. Õpilaste nimekiri on kinnitatud direktori 10.09.2015 käskkirjaga nr 13-9.2/56 „Õpilaste nimekirja kinnitamine“. Seisuga 10.09. 2015 käis koolis 126 õpilast.

Pärast nimekirja kinnitamist 10.09.2015 kuni järelevalve alguseni 07.03.2016 on direktori käskkirjaga „Õpilaste väljaarvamine ja kooli nimekirja lisamine“ 31 õpilast kooli nimekirjast välja arvatud ning kooli nimekirja on lisatud 27 uut õpilast.

1.6. Kohapealsel kontrollimisel ja võrdlemisel EHISE andmetega selgus, et õpilaste nimekirjad on kantud EHISesse korrektselt ning puudujääke ei esinenud.

2. Põhimäärus

2.1. Kooli põhimäärus on kehtestatud Võru Linnavalitsuse 22.12.2010 määrusega nr 25.

Põhimäärus on avalikustatud kooli veebilehel <http://www.vtg.edu.ee/dokumendid/>.

2.2. Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi *PGS*) § 66 lõikes 1 kehtestatudle on kooli põhimääruses sätestatud kooli nimetus, asukoht ja tegutsemiskoht, tegutsemise vorm, hoolekogu ja direktori ülesanded, õppe- ja kasvatus korraldus, õppekavavälise tegevuse korraldamise alused, õpilaste õigused ja kohustused, õpilasesinduse valimise kord, õpilasesinduse põhimääruse heakskiitmise kord, koolitöötajate õigused ja kohustused, majandamise ja asjaajamise alused.

2.2.1. *PGS* § 66 lõige 1 punkt 7 sätestab, et põhimääruses sätestatakse esimese õpilasesinduse valimise kord. Kooli põhimääruses on vaid viide, et õpilasesindus valitakse õpilasesinduse põhikirjas sätestatud korras. Esimese õpilasesinduse valimise korda pole sätestatud ka õpilasesinduse põhikirjas.

2.2.2. *PGS* § 66 lõige 1 punkt 7 sätestab vanemate õiguste ja kohustuste kajastamise põhimääruses. Tulenevalt kooli spetsiifikast pole kooli põhimääruses seda tehtud. Koolis käivad õpilased on üldjuhul täisealised ja tihtipeale omavad juba oma peret.

2.3. Kooli põhimääruse § 8 lõige 7 sätestab, et koolis võimaldatakse õppida üksikuid õppeaineid ning üksikuid õppeaineid õppiva õppija koormus määratakse kindlaks igaks õppeaastaks eraldi individuaalse õppekavaga.

2.3.1. EHISE andmetel on koolis kaks üksikuid õppeaineid õppivat õpilast, kuid kummalegi ei ole koostatud individuaalset õppekava. Kooli direktori selgituste kohaselt (protokoll nr 1, 07.03.2016) ei ole individuaalse õppekava koostamist vajalikuks peetud, sest tegelikkuses arvestatakse õpilaste vajaduste, ootuste ja võimalustega – iseseisva õppe määr, kohalkäimine, individuaalsed konsultatsioonid reedesel päeval.

- 2.4.** Kooli põhimääruse § 8 lõige 8 sätestab, et koolis võimaldatakse koostöös Võrumaa Kutsehariduskeskusega omandada kutse gümnaasiumis õppimise ajal. Vestluse käigus kooli juhtkonnaga selgus, et hetkel eelkutseõpet ei toimu, kuid vajadusel on võimalik see uuesti käivitada.
- 2.5.** Kooli põhimääruse § 8 lõige 9 sätestab, et koolis võimaldatakse õppijatele psühholoogilist tuge, koostades neile vajaduse korral individuaalseid õppeplaanid ja jälgides nende õppeprotsessi kulgu. Kuna koolis ei tööta psühholoogi ning vastavat teenust pole tellitud ka Rajaleidjalt peab järelevalve läbiviija sellist sõnastust eksitavaks.

3. Arengukava

- 3.1.** Kooli arengukava aastani 2020 on kinnitatud Võru Linnavalitsuse 09.02.2011 määrusega nr 6. Arengukava on viimati muudetud Võru Linnavalitsuse 18.11.2015 määrusega nr 12 "Võru Täiskasvanute Gümnaasiumi arengukava aastani 2020" muutmine ning kinnitatud tegevuskava aastateks 2016-2019.
- 3.2.** Arengukava uuendamine on kooskõlastatud hoolekogu 26.10.2015 koosolekul, õppenõukogu 28.10.2015 koosolekul ja õpilasesinduse 27.10.2015 koosolekul. Arengukava on avalikustatud kooli veebilehel.
- 3.3.** Arengukava määrab ära kooli hetkeseisu, kooliarenduse põhisuunad ja -valdkonnad, tegevuskava kolmeks aastaks ning arengukava uuendamise korra.
- 3.4.** Arengukava koostamisel on lähtutud Võru linna arengukavast, kooli põhimäärusest, eelneva arengukava perioodi 2006-2009 analüüsist, sisehindamise kokkuvõttest, SWOT analüüsist ning õpilaste tagasisidest.
- 3.5.** Arengukavas on sõnastatud kooli missioon, milleks on luua tingimused kõigi õppijate arenguks ja toetada iga õppijat. Kooli visioon aastani 2020 on olla tunnustatud täiskasvanute gümnaasium Kagu-Eestis.
- 3.6.** SWOT analüüsist tuuakse kooli tugevusena välja, et see on ainus seda tüüpi kool Võru- ja Põlvemaal, koolis töötab püsiv ja kompetentne kaader, koolis rakendatakse paindlikku õppesüsteemi, koolis valitseb mõistev ja toetav õhkkond ning toimub individuaalne töö õpilastega, pakutakse üksikaine õppimise võimalust, koolil asukoht on hea, koolis toimub tihe koostöö teiste täiskasvanute gümnaasiumidega ning osaletakse rahvusvahelistes projektides.
- 3.7.** Kooli nõrkustena on välja toodud raskesti prognoositav õpilaste arv, puudumine ja õpingute katkestamine, õpilaste väga erinev tase ning ainekeskne õpetamine.

3.8. Arengukava tegevuskavas on määratud kooli prioriteedid võtmealade kaupa ning tegevused planeeritud aastate lõikes.

4. Kooli kodukord

4.1. Kooli kodukord on kehtestatud direktori 14.03.2011 käskkirjaga nr 20.2-1/26. Kooli kodukord on esitatud arvamuse avaldamiseks hoolekogule 21.12.2010 ja õpilasesindusele 16.12.2010.

4.2. Lähtuvalt PGSi § 69 lõikest 1 on kooli kodukord avalikustatud kooli veebilehel ning koolis välja pandud õpilastele nähtavasse kohta. Õpilased saavad kodukorraga tutvuda ka oma võrgulehel ning klassijuhatajate on antud ülesandeks iga õppeaasta alguses kodukorda tutvustada.

4.3. Kodukord sisaldab kõiki seadusega kehtestatud punkte.

4.3.1. Dokumendis on sätestatud kooli tegutsemise vorm, alusväärtused, ülesanne, õppe korraldamise põhimõtted, õppekorraldus, õppija teavitamine hindamise korraldusest.

4.3.2. Eraldi punktidenä on välja toodud õppijate toetamine, vaimse ja füüsilise turvalisuse tagamine. Kodukorras on sätestatud ka õppijate õigused ja kohustused, nõustamise ja tunnustamine ning tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamise õppija suhtes.

4.4. Kooli kodukorra punkt 8.2 sätestab, et kool tagab nõustaja-psühholoogi teenuse koolis. Kuna järelevalve läbiviimise ajal koolis nõustaja-psühholoogi ei tööta ning ka Rajaleidja teenust ei kasutata, peaks vastava punkti ümber sõnastama.

5. Õppenõukogu

5.1. Koolil on õppenõukogu, mille ülesandeks on oma pädevuse piires õppe ja kasvatuse analüüsimine ja hindamine ning õppe- ja kasvatusalaste otsuste tegemine.

5.2. Õppenõukogu tegevuse kontrollimisel võeti aluseks haridus- ja teadusministri 23.08.2010 määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord”.

5.2.1. 2014/2015. õppeaasta õppenõukogu protokolle kontrollides selgus, et õppenõukogu on tegutsenud oma pädevuste piires. Läbi on arutatud ja heaks kiidetud kõik kohustuslikud dokumendid ning õppenõukogu tegevus on ette planeeritud kooli üldtööplaanis.

5.2.2. Õppenõukogu protokollis lisana on vormistatud õppenõukogu otsused. Õppenõukogu otsuste täitmisest teavitab direktor õppenõukogu järgmisel

koosolekul – otsus on kinnitatud direktori käskkirjaga, esitatud pidajale kinnitamiseks, ettepanekutega on arvestatud dokumentide koostamisel.

5.3. Seoses õpilaste tugi- ja mõjutusmeetmetega on õppenõukogu määranud õpilasi täiendavale õppetööle.

5.3.1. 2015. aastal on määratud täiendavale õppetööle 15 õpilast 10. klassist ja 17 õpilast 11. klassist.

5.4. Õppenõukogu on regulaarselt tegeletud õpilaste tunnustamisega. Direktori käskkirjaga tunnustatakse kohusetundliku suhtumise eest õpitööse, heade õpitulemuste eest, väljapaistvate tulemuste eest üksikus aines ning huvitava ja sisuka uurimistöö eest.

6. Üldtööplaani

6.1. Kooli 2015/2016. õppeaasta üldtööplaani on läbi arutatud ja kinnitatud õppenõukogu 31.08.2015 koosolekul ja kinnitatud direktori käskkirjaga nr 20.2-1/54.

6.2. Haridus- ja teadusministri 06.09.2013 määruse nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“ kohaselt kinnitab kooli üldtööplaani õppenõukogu, direktoril pole vaja seda käskkirjaga üle kinnitada.

6.3. Tööplaani on vormistatud vastavalt tegevusvaldkondadele alapunktidenä. Igas alapunktis on määratletud ülesanded, tegevused ja tähtajad, vastutaja ning kaasatud isikud, nagu kehtestab haridus- ja teadusministri 25.08.2010 määrus nr 44 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“ § 5 lõige 1.

6.4. Üldtööplaanis on määratletud ühe õppeaasta tegevuskava kuude lõikes, lähtutud on kooli arengukavast, õppekavast, õppeaasta üldeesmärkidest ja eelmise aasta töö kokkuvõttest.

6.5. Õpilaste arengu toetamiseks ja individuaalsusega arvestamiseks on seatud üldtööplaanis järgmised eesmärgid.

6.5.1. Õpilaste individuaalsete iseärasustega arvestamine aineõpetuses. Eelnimetatud eesmärki kajastub aine töökavadega tutvumisel, kuna seal on planeeritud eraldi töö nii edasijõudnutele kui mahajääjatele.

6.5.2. Eesmärgiks on seatud ka tugisüsteemide olemasolu ja pidev parendamine. Eesmärki täidetakse konsultatsioonide, järelevastamise tundide ja täiendava õppe meetmete pakkumises.

- 6.5.3.** Igal aastal viiakse läbi arenguvestlus õpilasega, mille käigus püstitatakse eesmärgid järgnevas perioodiks ning püütakse lahendust leida võimalikele õpiraskustele ja nende tekkimise põhjustele.
- 6.5.4.** Andekaid ja tublisid õpilasi motiveeritakse ja tunnustatakse direktori käskkirjaga ning tõstetakse esile kooli kodulehel.
- 6.5.5.** Õppenõustaja koostab iga-aastase õppe- ja kasvatustöö analüüsi ning õpitulemuste kokkuvõtted, mis aitavad seada eesmärke ja tegevusi järgnevas aastaks.

7. Hoolekogu

- 7.1.** Võru Linnavolikogu on kooli hoolekogu moodustamise korra ja töökorra kehtestanud PGS § 73 lõige 1 alusel 13.10.2010 määrusega nr 13 „Üldhariduskoolide hoolekogude moodustamise kord ja töökord“
- 7.2.** Hoolekogu 2014/2015. õppeaasta protokollide analüüsimisel selgub, et hoolekogu on osalenud kooli arengukava ettevalmistamisel ja andnud selle kohta oma arvamuse ning avaldanud arvamust kooli eelarve projekti osas.
- 7.3.** Hoolekogu on 27.01.2016 kooskõlastanud osalemise projektis „Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemekoolitusse ja õppes osalemine“ struktuurtoetuse saamiseks. Koheselt on koostatud ja vastu võetud ka projekti „Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemekoolitusse ja õppes osalemine“ esialgne tegevuskava.
- 7.4.** Hoolekogu on täitnud ka teisi PGS §-st 73 tulenevaid ülesandeid - andnud arvamuse kooli kodukorra kehtestamise (21.12.2010), õpilaste vastuvõtu korra ja tingimuste (25.02.2011), õppekava (04.06.2013), arenguvestluste korra (10.02.2016), sisehindamise korra (21.08.2012) ja kooli töötasustamise korra (14.01.2014) kohta. Hoolekogu on kehtestanud kooli õppealajuhataja, õpetajate, tugispetsialistide ning teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtade täitmiseks korraldatava konkursi läbiviimise korra (27.08.2012).

8. Õpilasesindus

- 8.1.** Kooli õpilasesinduse põhikiri on kinnitatud direktori 10.12.2012 käskkirjaga nr 20.2-1/118.

- 8.2.** Õpilasesindus on 2015/2016. õppeaastal 6-liikmeline ja on moodustatud 8-12. klasside esindajatest vabatahtlikkuse alusel. Õpilasesinduse hulgast on valitud esindaja kooli hoolekogusse.
- 8.3.** Õpilasesindus on 27.10.2015 koosolekul avaldanud arvamust kooli arengukava tegevuskava osas ning koostanud õpilaskonna poolt organiseeritavate ürituste kava 2015/2016. õppeaastaks.
- 8.4.** Õpilasesinduse eestvedamisel ja korraldamisel on toimunud koolis juba traditsiooniks saanud üritused nagu heategevuskohvik ja õpetajate päev.
- 8.5.** Õpilasesinduse koosolekute protokollides ei kajastu ettepanekud õppetöö ja koolielu arendamise osas.
- 8.5.1.** Direktori sõnul (protokoll nr 1, 07.03.2016) on tulnud 11. klassi õpilaste poolt ettepanek õppepäevade toimumise osas esmaspäevast kolmapäevani, mitte teisipäevast neljapäevani. Ettepanek võeti arvesse. Õpilasesinduse poolt tuli ka ettepanek panna koolis üles kirjakast ettepanekute ja kaebuste esitamiseks. Ettepanek võeti arvesse ja vastav kirjakast on koolis olemas, ettepanekuid ja kaebusi seni laekunud ei ole.

9. Pedagoogid

- 9.1.** Koolis töötab 12 pedagoogi, kõik ametikohad on täidetud. Täiskoormusega õpetajaid on vähe, neli pedagoogi töötab tunniandjana ka mõnes teises koolis. Tugispetsialiste koolis ei tööta. Varasematel aastatel töötas koolis psühholoog, kuid direktori seletuste kohaselt (protokoll nr 1, 07.03.2016) õpilased seda võimalust ei kasutanud, oma muredega pöörduiti direktori, õppenõustaja või klassijuhataja poole.
- 9.2.** Pedagoogide kvalifikatsiooni kontrollimisel lähtuti haridus- ja teadusministri 29.08.2013 määrusest nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“.
- 9.2.1.** Kontrollimise käigus selgus, et kõik õpetajad peale ühe vastavad kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele. Erandiks on saksa keele õpetaja.
- 9.2.1.1.** Õpetaja on lõpetanud Goethe Instituudi, läbinud 160 tunnise pedagoogikakursuse Tartu Ülikoolis ja aastatel 2002-2006 õppinud Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna bakalaureuseõppe saksa keele ja kirjanduse õppekaval.
- 9.2.1.2.** Kvalifikatsioonile mittevastava õpetajaga on sõlmitud tähtajaline leping.

- 9.3.** Võttes aluses PGS § 47 lõike 3 on kooli direktor 15.02.2016 käskkirjaga nr 20.1-1/14 haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks määranud tagasiulatuvalt alates 01.02.2016 õppenõustaja Aili Hollaku. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija ametijuhendit eraldi koostatud pole, ülesanded on lisatud õppenõustaja ametijuhendisse, mille kohaselt õppenõustaja koordineerib ja korraldab haridusliku erivajadusega laste õpet, arengu toetamist ning teeb ettepanekud vajalike meetmete rakendamiseks.
- 9.4.** Täiskasvanute koolitaja kutse on omandatud kolmel õpetajal.
- 9.5.** Direktor on 13 aastat olnud ETKA Andrase juhatuse liige ja ühtlasi ka täiskasvanud õppija nädala Võrumaa koordinaator ning üle-eestilise tugigrupi liige.
- 9.6.** Koolituspõhimõtted on kehtestatud kooli arengukavas, koolitusvajadus selgitatakse välja ainekomisjoni esimeeste ettepanekute ja arenguestluste põhjal. Eraldi koolitusplaani 2015/2016. õppeaastaks koostatud pole. Direktori sõnul (protokoll nr 1, 07.03.2016) on pärast koolitusrahade toetuse protsendi allaviimist väga raske koolitusi ette planeerida. Direktori sõnul võetakse kindlasti osa riigieksamite koolitustest ja traditsiooniks saanud ühisseminaril teiste Eesti täiskasvanute gümnaasiumidega.
- 9.7.** Infot erialaste täienduskoolituste kohta leitakse ainelistidest. Kontrollimise käigus selgus, et täienduskoolitustel osalemine kajastub EHISE andmebaasis, tunnistuste ja tõendite koopiad on koolis kohapeal olemas.
- 9.7.1.** Koolitusel osalenud pedagoog annab suulisel teel direktorile tagasisidet koolituse kasuteguri ja kvaliteedi osas. Uusi teadmisi jagatakse samas koolis töötavate sama aine õpetajatega ja laiemalt kogu õpetajaskonnaga juhul, kui koolitusel omandatud teadmised võiks pakkuda huvi laiemale kuulajaskonnale.

10. Sisehindamine

- 10.1.** Kooli sisehindamise kord on kinnitatud direktori 24.08.2012 käskkirjaga nr 20.2-1/71. Korraga on kehtestatud sisehindamise läbiviimise korraldus, kasutatavad meetodid, hindamiskriteeriumid, tulemuste esitamine ja tagasisidestamine ning tulemuste kasutamine kooli arendustegevuses.
- 10.2.** Viimane sisehindamise aruanne on koostatud 2014/2015. õppeaasta kohta
- 10.2.1.** Sisehindamise raames analüüsib õppenõustaja õpetajate töökavade koostamist ja täitmist ning töökava vastavust ainekavale.

10.2.1.1. Koolil on loodud töökavade koostamiseks soovituslik struktuur, mida õpetajad ka aktiivselt kasutavad.

10.2.1.2. Töökavadega tutvumisel võib positiivsena välja tuua, et järjest enam planeerivad õpetajad töö diferentseerimise lähtudes õpilase ja klassi eripärast.

10.2.2. Ühe sisehindamise vahendina kasutatakse ainetundide külastust. Tunde külastavad õppenõustaja ja direktor eelnevalt koostatud graafiku alusel 1-2 korda õppeaasta jooksul. Tundide külastuse üheks eesmärgiks on välja selgitada, kuidas vastab tegelik olukord planeeritule. Tagasisidet õpetajale tunnivaatluste kohta antakse suulisel teel, vahetult pärast tunni lõppu.

10.2.3. Direktsiooni koosolekul 21.09.2015 esitatud õppenõustaja tunnivaatluste põhjal koostatud kokkuvõttes analüüsis on välja toodud, et õpetajad on märksa rohkem hakanud kasutama mitmekesisemaid õppemeetodeid ja IT-vahendeid. Õpetajad on aru saanud meetodite mitmekesistamise tähtsusest tunnitöö huvitavamaks muutmise ning õpilaste individuaalsete vajadustega arvestamise eesmärgil.

10.3. Arenguestluse läbiviimise tingimused ja kord on kinnitatud direktori 14.02.2006 käskkirjaga nr 1-1/13.

10.3.1. Arenguestlused õpilastega toimuvad vastavalt vajadusele, kuid vähemalt kord õppeaasta jooksul.

10.3.1.1. Arenguestluse läbiviimine ja dokumenteerimine on klassijuhataja ülesanne. Selle, kui põhjalikult märkmeid teha, otsustab klassijuhataja.

10.3.1.2. Arenguestluse sisukokkuvõtted on konfidentsiaalsed, kirjalik allkirjastatud protokoll esitatakse direktorile vestluse toimumise aja ja koha osas. Dokumentidega tutvumisel selgus, et eelmise õppeaasta arenguestlused on läbi viidud kõigi õpilastega.

11. Iga aasta juunikuus viib direktor läbi arenguestlused kõigi pedagoogidega. Arenguestluse ajakava on kirjalikult fikseeritud. Pedagoogidele edastatakse enne arenguestlust õpetaja eneseanalüüsi vorm, mis annab pidepunktid arenguestluseks valmistumiseks. Vestlust kirjalikul moel ei fikseerita, kuna kooli juhtkond on arvamusel, et vestlus peaks toimuma vabas vormis ning kirjutamine oleks häiriv arenguestluses osalevale pedagoogile. Märkmed vestluse kohta teeb direktor vahetult pärast vestluse toimumist. Kokkuvõttev analüüs arenguestluste ja õpetajate eneseanalüüsi tulemustest esitatakse pedagoogilise nõukogu koosolekul.

12. Õpilaste toetamine

12.1. Et õppetööd paindlikumaks muuta on kool leidnud võimaluse nii gümnaasiumis kui põhikooli III kooliastmes kolmepäevase õppenädala rakendamiseks.

12.1.1. Reedesel päeval on kõik õpetajad õpilaste jaoks olemas, see päev on mõeldud individuaalkonsultatsioonide ja järelevastamise jaoks.

12.1.2. Kooli õpilaste seas läbiviidud küsitlustest selgub, et selline õppekorraldus sobib neile paremini kui õhtune õppeaeg. Koolis käib palju noori emasid, kes päevasel ajal saavad lapse lasteaeda viia, ning paljud õpilased sõltuvad ühistranspordi sõidugraafikust. Õppekorraldus sobib ka neile töötavatele noortele, kes töötavad paindliku graafiku alusel.

12.2. Lähtudes kooli arengukavast ja vestlusest direktoriga on kooli üheks prioriteediks e-õppe võimaluste arendamine ja pidev väljatöötamine, toetamaks neid õpilasi, kes muude kohustuste tõttu tihti puuduvad.

12.2.1. Kontrollitaval ajajärgul on kirjanduse õpetaja koostatud elektroonilised materjalid kooli veebilehel kõigile huvilistele kättesaadavad. Teised õpetajad riputavad oma elektroonilised materjalid õpilaste võrgukettale ja jagavad neid meili teel.

12.2.2. Eesmärgiks on koostada kõigis ainetes ka elektroonilised kursused.

12.2.2.1. ESF-i projekti raames „Teisel ringil targaks Võrumaal“ loodetakse saada kooli kaheks aastaks haridustehnoloog, kes toetab õpetajaid elektrooniliste kursuste loomisel ja veebipõhise õpikeskkonna Moodle rakendamisel. Praeguseks on neli õpetajat läbinud Moodle koolituse.

12.2.3. Koolis on alates 2004/2005. aastast üksikainete õppimise võimalus 1-3 õppeaine raames, mis on tihedalt seotud VÕTA ehk varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise rakendamisega. Kõik hinded, mis õpilane on saanud päevakoolis või kutsekoolis, lähevad arvesse. EHISes registreeritakse täpselt need kursused, mida õpilane veel õppima peab. 2016. aasta aprillis osales neli õpetajat VÕTA üldpõhimõtete koolitusel. Koolis on koostamisel VÕTA juhend

12.2.3.1. Käesoleval õppeaastal on koolis kaks üksikainete õppijat. Mõlemad õpilased õpivad matemaatikat. Üks õpilastest ka ajalugu ja füüsikat. Vestluse käigus kinnitas õppenõustaja, et enamasti õpitaksegi üksikainena matemaatikat.

12.3. Individuaalne õppekava üksikutes ainetes on koostatud ühele 9. klassi õpilasele. Individuaalne õppekava on koostatud matemaatikas. Nii õppenõustaja kui direktori sõnade kohaselt ongi matemaatika see aine, milles õpilased kõige enam lisaabi vajavad ning riigieksami keskmine tulemus on madal.

12.3.1. Kool on selle probleemi vähendamiseks alates 2013/2014. aastast suurendanud matemaatika tundide arvu 12. klassis kolmelt ettenähtult tunnilt neljale. Võimalus selleks leiti valikaine tundide arvelt. Üle nädala toimub ka üks matemaatika tasandusõppetund.

12.3.2. 2014/2015. õppeaasta analüüsis kajastub ettepanek leida võimalus matemaatika tundide arvu suurendamiseks ka teistes klassides.

12.3.2.1. Vastavalt ettepanekule suurendati 2015/2016. õppeaastal 10. klassis matemaatika tundide arvu samuti kolmelt tunnilt neljale.

12.4. Õpiraskuste ja käitumisprobleemidega õpilaste toetamiseks kasutatakse koolis järgmisi meetmeid

12.4.1. Õpilaste hindamine diferentseeritult, lähtutakse konkreetse õpilase tasemest ning võimaldatakse edasi jõuda ja haridust omandada vastavalt õpilase eripärale ja võimetele.

12.4.2. Põhikoolis võib aastahinde panekul langetada positiivse hinde alampiiri 50%-lt 35%-ni, lähtudes konkreetse õpilase arengust ja panusest.

12.4.3. Kujundatakse klassis õppimist soodustav ja üksteise individuaalsust arvestav õhkkond.

13. Koolist väljalangemine ja selle põhjused päevakoolis ning täiskasvanute õppeasutuses.

13.1. Õpilaste nõustamise ja toetamise edukuse tagamiseks peetakse tähtsaks päevakooli katkestamise põhjuste väljaselgitamist. Katkestamise põhjused selgitatakse välja enne õppetöö alustamist vestluse teel õpilase ja õppenõustaja või direktori vahel.

13.1.1. Õpilastega toimunud vestluste käigus on päevakooli katkestamise põhjustena kõige tihedamini välja toodud konflikt mõne aineõpetajaga, töötamine kooli kõrvalt, tervislikud põhjused, nõrk õpiedukus ja vähene õpihuvi.

13.1.1.1. 42% päevakooli katkestajatest välja toonud põhjusena klassikursuse kordamise ja et seda ei soovita vanas koolis teha, kuna klassikursuse

kordamist peetakse häbiväärseks ning see tekitab vastumeelsust ka õpingute ja kooli suhtes.

13.1.1.2. Umbes 25% õpilastest töötab pere majandusliku olukorra tõttu ning seetõttu pole tiheda ajagraafikuga päevakoolis õpingute jätkamine võimalik.

13.1.1.3. Õpilastest 13% on toonud päevakoolist lahkumise põhjusena välja suhted koolikaaslastega, koolikiusamise.

13.1.2. Kõik need põhjused on omavahel tihedalt seotud ning koolis tehakse järjepidevalt tööd selle nimel, et need põhjused ei korduks täiskasvanute õppeasutuses.

13.2. Nii õpetajate kui juhtkonnaga vestlemisel toodi märksõnana välja paindlikkus ning mõjuvaima vahendina probleemide lahendamisel nimetati vestlust õpilasega, mille käigus on võimalik välja selgitada mahajäämuse ja puudumiste põhjused, sõnastada eesmärgid, kokku leppida iseseisva töö määra ja konsultatsioonid.

13.3. Positiivsena võib välja tuua, et õpilaste 2013/2014. õppeaasta arvamusküsitlustele toetudes hinnatakse koolis suhteid õpetajatega heaks, kooli õppekorraldust paindlikuks ning koolikiusamist praktiliselt olematuks.

13.3.1. Sellest järeldub, et koolil on õnnestunud likvideerida mitmed päevakoolis ilmnenud katkestamist põhjustavad asjaolud.

13.3.2. Kõige raskemaks peavad kooli pedagoogid õpimotivatsiooni ülal hoidmist ja tööharjumuse kujundamist.

13.4. Kuigi mitmed katkestamise põhjused on likvideeritud on endiselt kooli üheks valukohaks suur katkestajate arv, eriti 10. klassides.

13.4.1. 2014/2015. õppeaasta sügisel alustas koolis õpinguid 135 õpilast (seisuga 10.09.2014). Kuna koolis võetakse õpilasi vastu kogu õppeaasta jooksul tuli õppeaasta käigus juurde 29 õpilast ja lahkus 62 õpilast.

13.4.2. 2015/2016. õppeaasta sügisel alustas koolis 126 õpilast (seisuga 10.09.2015) Järelevalve alguseni oli koolist välja arvatud 31 õpilast ning 27 õpilast juurde tulnud.

13.4.3. Eeltoodud arvud näitavad kooli õpilaskonna suurt liikuvust. Katkestamise vähendamine on oluliseks väljakutseks kogu kollektiivile. Kooli direktori sõnul võitlevad sarnaste probleemidega ka ülikoolid ja teised täiskasvanute haridust pakkuvad õppeasutused. Kuna täiskasvanud õppija tuleb kooli omaalgatuslikult ei saa ka kool teda kinni pidada kui õpilane soovib lahkuda. Vastavalt PGS § 28 lõikele 8 arvatakse õpilane kooli nimekirjast välja kui ta ei ole viie järjestikulise

nädala jooksul õppetööle ilmunud. Tervisliku seisundi halvenemise või pere juurdekasvu korral on õpilasel õigus võtta õppepuhkust üheks aastaks.

13.4.4. Koolis koostatud statistika põhjal on 10. klassides enim katkestajaid nende hulgas, kes pärast 9. klassi lõppu on koheselt täiskasvanute õppeasutuses õppima asunud, lootuses lihtsalt hakkama saada.

13.4.4.1. Selle takistamiseks proovivad klassijuhatajad pakkuda tuge, selgitades võimalusi, mida pakuvad paindlikud graafikud, konsultatsioonid ja kõrge iseseisva töö osakaal.

13.4.5. Gümnaasiumi vanemates klassides on peamiseks lahkumise põhjuseks töö leidmine, kolimine, pere loomine ja tervis.

13.5. Koolist lahkaval õpilasel palutakse täita koostöös klassijuhataja, direktori või õppenõustajaga koolist väljaarvamise leht, kus muuhulgas ka küsitakse õppimise katkestamise põhjust. Nii klassijuhatajad kui direktor rõhutavad, et õpilane võib hiljem oma poolelijäänud haridusteed jätkata ning, et teda oodatakse tagasi. Kui katkestamise põhjuseks on kolimine, soovitatakse uues elukohas või selle läheduses asuvat samalaadset kooli; kui põhjuseks pere suurenemine, oodatakse katkestanud õpilast paari aasta möödudes tagasi. Kooli mitte ilmunud õpilastega võetakse ühendust telefoni teel ning uuritakse edasiste kavatsuste kohta haridustee osas ja proovitakse saavutada mõlemale poolele sobiv kokkulepe.

13.6. Koolis koostatud analüüside põhjal on poiste väljalangemine seotud eelkõige kõikvõimalike tööpakkumise ärakasutamisega. Töökoha tõttu väljalangevuse vähendamiseks on kool muutnud õppegraafiku võimalikult paindlikuks, suurendanud järelevastamiste ja individuaalkonsultatsioonide võimalusi ning suhelnud tööandjatega. Suhtlemine tööandjatega pole positiivseid tulemusi andnud - tööandja pigem loobub töötajast kui võimaldab talle nädalas kolme õppepäeva. Tüdrukute väljalangevus on seotud eelkõige pere järelkasvuga. Kooli õppekasvatustöö analüüsi põhjal naasevad noored emad õppetööle üldjuhul aasta või kahe pärast.

13.7. Põhikooli tulnud õpilaste seas on väljalangevus seotud madala õpioskuste ja tööharjumusega. Nende puhul rakendab kool järeleaitamistunde eelkõige reaalinetes.

13.8. Oluline roll on klassijuhatajatel, kelle ülesandeks on õpilasi julgustada, toetada ja motiveerida ning veenda esimeste raskuste ilmnemisel mitte alla andma. Olulisima meetmena nimetasid nii õpetajad kui juhtkond silmast-silma vestlust, mille käigus kohandatakse kohalkäimise ja iseseisva töö mahtu õpilasele sobivaks ning pakutakse välja konsultatsioonide ja järeleaitamistundide võimalust.

14. Õpitulemused

14.1. Täiendav õppetöö ja klassikursuse kordamine.

14.1.1. Õppenõukogu protokollide põhjal suunati 2013/2014. õppeaastal täiendavale õppetööle 14 õpilast 10. klassist. Nendest neli õpilast sooritas täiendava õppetöö ning viidi üle järgmisesse klassi, täiendavat õppetööd ei sooritanud ning kustutati nimekirjast kuus õpilast, neli õpilast jäeti mõjuvatel põhjustel kordama.

14.1.2. 11. klassis suunati 2013/2014. õppeaastal täiendavale õppetööle 12 õpilast. Nendest kaks sooritas täiendava õppetöö ja viidi üle järgmisesse klassi, täiendavat õppetööd ei sooritanud ning kustutati kooli nimekirjast kolm õpilast. Mõjuvatel põhjustel jäeti klassikursust kordama seitse õpilast.

14.1.3. Direktori seletuste kohaselt (protokoll nr 1, 07.04.2016) jäetakse gümnaasiumis klaasikursust kordama vaid tervislikel põhjustel arsti poolt väljastatud tõendi alusel.

14.2. Eksamite tulemused

14.3. 2014/2015. õppeaastal lõpetas gümnaasiumi 40 õpilast. Lõpetajatest on kõrgkoolidesse edasi õppima siirdunud neli ja kutseõppeasutustesse kolm lõpetajat.

14.4. Riigieksamite keskmised punktid 2014/2015. õppeaastal eesti keeles on 41 punkti, inglise keeles 44 punkti, kitsas matemaatikas 15 punkti ja laias 22,5. Riigieksamite keskmised tulemused jäävad alla võrrelduna teiste mittetatsionaarset õpet pakuvate õppeasutuste vabariigi keskmisele.

14.5. Parimad tulemused riigieksamil saavutati inglise keeles, kus kolm õpilast saavutas vähemalt 85-punktilise tulemuse.

14.6. Alla 20-punktilise tulemuse said inglise keeles neli õpilast ja matemaatikas 28 õpilast.

14.7. Matemaatika riigieksami väga madal keskmine tulemus näitab, et see aine on õpilastele raske. Selle probleemi leevendamiseks, on kool õppekavasse sisse viinud matemaatika lisatunde.

14.8. Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritasid õpilased koolieksami ühiskonnaõpetuses. hindele viis sooritas eksami 17, hindele neli 14 ja hindele kolm üheksa õpilast. Positiivseks võib lugeda eksamihinnete vastavust aastahinnetele, mis näitab, et õpilasi ei ole aasta kestel üle hinnatud.

15. Kooli õppekava

15.1. Kooli õppekava on kehtestatud direktori 02.04.2014 käskkirjaga nr 20.2-1/29. Õppekava on avalikustatud kooli veebilehel <http://www.vtg.edu.ee/dokumendid/>.

Õppekava muudatused on enne kehtestamist läbi arutatud õppenõukogus (06.06.2013 nr 13-8.2/2). Õpilasesindus (05.06.2013 nr 13-8.2/1) ja hoolekogu (04.06.2013 nr 13-8.2/2) on õppekava kohta oma arvamuse andnud.

- 15.2.** Töö põhikoolis on planeeritud poolaastate kaupa, gümnaasiumis kursustena.
- 15.3.** Kooli õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest. Ainekavad on koondatud ainevaldkonniti ja esitatud klassiti põhikooli ning kursuseti gümnaasiumi osas.
- 15.4.** Mittestatsionaarses õppes on võrreldes statsionaarse õppega suurem osakaal iseseisval õppimisel. Gümnaasiumi riikliku õppekava § 14 lõige 1 kohaselt võib kasutada mittestatsionaarses õppes ühe kursuse läbimiseks juhendatud õppetööd vähem kui 35 õppetundi.
- 15.4.1.** Kool on taganud õppekoormuse vähemalt 24 õppetundi õppeveerandi iga nädala kohta.
- 15.4.2.** Kuni kümne õpilasega klassis on tagatud õpilasele koormus vähemalt 15 õppetundi õppeveerandi iga nädala kohta.
- 15.4.3.** Tunnijaotusplaani koostamisel on arvestatud sätestatud nõudeid, mis võimaldavad saavutada õpitulemused vähemalt „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ sätestatud kohustuslikes kursustes ja kokku vähemalt 72 kursuses.
- 15.4.4.** Mittestatsionaarses õppes ei kuulu kehaline kasvatus ja tööõpetus kohustuslike õppeainete hulka.
- 15.5.** Õppekava punkti 16 kohaselt selgitatakse põhikoolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid, korraldatakse diferentseeritud õpet, ajutise mahajäämusega õpilasele tagab kool täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool tunde. Põhikoolis korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagatakse õpilastele karjääriteenuste kättesaadavus. Gümnaasiumis on korraldatud õpilaste teavitamine edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning on tagatud karjääriteenuste kättesaadavus.
- 15.5.1.** Vestlusel õpetajate ja juhtkonnaga selgus, et kõiki neid meetmeid kasutatakse aktiivselt. Karjääriteenuse tagamisel kasutatakse Rajaleidja keskuse teenust. Õppekava punktis 18 sätestatakse karjääriteenuste korraldus detailsemalt.
- 15.5.2.** Õppekava punktis 17 sätestatakse õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse ja õppe korraldamise põhimõtted põhikoolis, mille kohaselt haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks

vajaliku koostöö korraldamine. Haridusliku erivajadusega õpilase koordinaator juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks. Õppekavas sätestatu kohaselt võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada individuaalset õppekava ja tugispetsialisti teenust.

15.5.2.1. Direktori sõnul pole individuaalse õppekava koostamist vajalikuks peetud, kuna tegelikkuses arvestatakse õpilaste vajaduste, ootuste ja võimalustega.

15.5.2.2. Vestluse käigus juhtkonna ja õpetajatega selgus, et tegelikkuses rakendatakse diferentseeritud õpet, paindlikku õppegraafikut ja õppetöövälisel ajal individuaalkonsultatsioone.

15.5.3. Õppekava punktis 17 kehtestatu on valdavas osas ümberkirjutus PGS §-dest 46 ja 47. Järelevalve seisukoht on, et seaduse ümberkirjutamise asemel tuleks kooli õppekavas välja tuua, kuidas seadusandja poolt kehtestatud võimalusi haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel tegelikkuses, konkreetselt selles koolis rakendatakse.

15.6. Kooli eripärast tulenevalt huviharidust huviringide näol koolis ei ole. Kuid traditsiooniks on saanud jõulueelne heategevuskohvik, kuhu nii õpilased kui õpetajad toovad isevalmistatud küpsetisi. Viimastel aastatel on heategevuslik tulu annetatud loomade varjupaigale, naiste varjupaigale ja Sihtasutusele Kadunud. Traditsiooniks on veel 12. klasside poolt korraldatav õpetajate päev, õpilaste-õpetajate ühine jõulupidu, vastlapäev, emakeelepäev, tublimate vastuvõtt kevadel ja lõpubankett.

III KOKKUVÕTE

Koolis võimaldatakse kõikidel, vaatamata vanusele, jätkata haridusteed omandades põhi- või üldkeskhariduse. Koolis toimub mittestatsionaarne õpe III kooliastmes ja gümnaasiumis. Kool on ainus seda tüüpi kool Võru- ja Põlvamaal, lähimad koolid asuvad Valgas ja Tartus.

Järelevalve toimumise ajal õppis koolis 122 õpilast, põhikooli III astmes 20 ja gümnaasiumis 102. Koolis töötab 12 pedagoogi, kõik ametikohad on täidetud. Neljal õpetajal on täiskasvanute koolitaja kutse.

Õpilaste arengu toetamise põhimõtted on kirjeldatud kooli põhimääruses, arengukavas, õppekavades, kodukorras ja üldtööplaanis.

Kooli arengukavas on välja toodud kooli põhiväärtused, missioon, visioon, kooli tugevused ja nõrkused, arengueesmärgid valdkondade kaupa.

Kool teeb sihipäraselt tööd õpilaste õpijõudluse toetamisel ja väljalangevuse ennetamisel. Õppetöö korraldamisel on märksõnaks paindlikkus. Õppetöö toimub koolis kolmel päeval nädalas. Reedene päev on mõeldud individuaalkonsultatsioonideks. Mittestatsionaarsele õppele omaselt on koolis kõrge iseseisva töö maht. Puudumisi on palju, kuid oluliseks ei peeta mitte kohalkäimist, vaid materjalide omandamist.

Kooli prioriteetideks on e-õppe võimaluste laiendamine, jätkuv töö õpijõudluse toetamiseks ja väljalangemise ennetamiseks, mitmekülgse õpetamismetoodika ja andragoogiliste meetodite kasutamine. Tähtsaks peetakse VÕTA ehk varasemate õpingute ja töökogemuse rakendamist. Kooli juhtimisel, õppe- ja kasvatustöö korraldamisel ja dokumenteerimisel on lähtutud õigusaktidest.

IV ETTEPANEKUD KOOLI DIREKTORILE

- 1) Üle vaadata põhimääruse § 8 lõige 9 ja kodukorra punkt 8.2, mis sätestavad psühholoogi teenuse tagamise teenuse koolis ja viia kooskõlla tegelikkusega.
- 2) Koostöös pidajaga lisada kooli põhimäärusesse PGS § 66 lõige 1 punktis 6 sätestatu alusel esimese õpilasesinduse valimise kord.
- 3) Õppekava punktis 17 võiks välja tuua, kuidas seadusandja poolt kehtestatud võimalusi haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel tegelikkuses, konkreetselt selles koolis rakendatakse.

V JÄRELEVALVE TEOSTAJA

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Lutsar
peaspetsialist-inspektor
Haridus- ja sotsiaalosakond
Võru Maavalitsus

Õiendiga tutvunud: Võru Täiskasvanute Gümnaasiumi direktor Merike Ojamaa

Õiend edastatud: Haridus- ja Teadusministeerium hm@hm.ee
Võru Linnavalitsus vlv@voru.ee
Võru Täiskasvanute Gümnaasium merike@vtg.edu.ee